

Єфімов Володимир Веніамінович

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фінансових та стратегічних розслідувань Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**ЩОДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ
І КОРУПЦІЇ НА БАЗОВІ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ
(АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС)**

Відповідно до офіційних даних статистичних звітів Офісу Генерального прокурора, упродовж 2020 року, загалом, у складі організованих злочинних груп та злочинних організацій вчинено 3710 кримінальних правопорушень, що більш, показників 2019 року - 2437, 2018 року - 2513, 2017 року - 1727 та 2016 року – 1235 [1].

Підтримуючи думки окремих дослідників, необхідно зазначити те що, організована злочинність в Україні та світі явище досить складне та багатогранне зі спільними основами, можливо сказати, що навіть зі своїми неписаними законами, які характеризують будь-яку організовану злочинність будь-якої країни. Також необхідно зауважити що, організованій злочинності нашої держави притаманні й власні риси та особливості, якими вона характеризується в наукових колах й представниками правоохоронних органів. Ці складові виникли в результаті історичного розвитку України та, зумовлені її територіальним положенням на географічній карті світу, ідеологічними та культурними цінностями нашого суспільства [2].

Дуже цікавими є думки О. Баганця про організовану злочинність, про роботу правоохоронних органів, про окремі результати реформування правоохоронних органів, на які покладалась функція протидії організованій злочинності та корупції [3]. Так на його думку, організована злочинність протягом, як мінімум, кількох десятиліть залишається однією з найбільших небезпек для політичного та економічного розвитку багатьох країн світу. У більшому потерпають від її негативних впливів держави, які знаходяться в стані суспільно-політичних трансформацій.

Дослідником наполегливо стверджується те, що саме після ліквідації спеціальних підрозділів МВС по боротьбі із організованою злочинністю та корупцією, а також фактичного припинення дії Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби із організованою злочинністю», повністю втрачені не тільки величезний масив накопиченої більше чим за чверть століття існування Управлінь боротьби з організованою злочинністю безцінної інформації про діяльність організованих злочинних груп та злочинних організацій в Україні, в т.ч. і з міжнародними зв'язками, а і ще більш головніше - самі фахівці в галузі боротьби із організованими формами злочинності, які вміли документувати їх злочинну поведінку оперативно-розшуковим шляхом, попереджати та навіть контролювати їх діяльність. Також на думку О. Баганця, непоправної шкоди спроможності держави ефективно протидіяти організованій

злочинності заподіяли і законодавчі зміни, проведені протягом останніх 10 років, коли було прийнято новий КПК України та внесено зміни до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», якими оперативні підрозділи органів правопорядку були позбавлені права проводити оперативно-розшукові заходи з метою розкриття вже вчинених злочинів, а за своєю ініціативою можуть проводити оперативно-розшукові заходи лише з метою розкриття злочинів, які тільки готуються, та викриття осіб, які їх готують. Тому, по вже вчинених злочинах в організованих формах немає надії очікувати на докази здобуті оперативними підрозділами в рамках оперативно-розшукових справ, в т.ч. і для викриття і документування найбільш активних членів злочинних угруповань та їх ватажків, не доводиться говорити про викриття злочинних зв'язків кримінальних авторитетів із органами влади, в т.ч. і правоохоронцями, бо такі процесуальні дії вони можуть виконувати лише за дорученням слідчого та прокурора, рівень професійної підготовки яких з відомих причин край низький, а тим більше, коли вони надмірно завантажені, маючи в роботі на одного сотні кримінальних проваджень! Також важливим є і те, що поступово також позабуті або навіть навмисно відкинуті форми і методи організації роботи по збору, перевірці і оцінці доказів винуватості підозрюваних і обвинувачених у таких надзвичайно складних у розкритті та, тим більше, доказуванні кримінальних правопорушень.

Кримінальні правопорушення економічного спрямування в базових галузях, зокрема в агропромисловому комплексі як одного з головних в економіці України, розглядаються в якості основних загроз національній безпеці. Сьогодні можна з впевненістю казати про поєднання зазначених вище кримінальних правопорушень з організованою злочинністю та корупцією. Найбільшу загрозу для України встановлює зрощування злочинних формувань з органами державної влади та місцевого самоврядування. У літературі достатньо часто висловлюється думка проте, що окремими політичними силами відбувається лобіювання корисних інтересів, здатних на пряму впливати на прийняття управлінських та господарських рішень. Вивчення вказаної тематики доводить ситуацію про відсутність належного державного контролю за фінансовими операціями й низьку ефективність державного управління в сфері агропромислового комплексу, тим самим створюються сприятливі умови для вчинення економічних кримінальних правопорушень, що призводить до значного зниження результативності заходів державної підтримки, чим штучно створюються перепони наповнення бюджетів різних рівнів доходами від господарської діяльності [4].

Як підсумок, необхідно зазначити, що способи встановлення характеру та розміру шкоди, завданої в результаті вчинення кримінальних правопорушень в сфері економіки, обумовлюються передусім особливостями механізму вчинення зазначеної категорії кримінальних правопорушень, наявності розроблених криміналістичних та інших рекомендацій, засобів і технологій їх застосування працівниками правоохоронних органів з метою оптимізації та полегшення діяльності із забезпечення відшкодування шкоди потерпілій стороні (фізичні та

юридичні особи та держава в цілому, якщо стосується інтересів національної безпеки).

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація про стан злочинності в Україні URL: <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення 24.11.2021);
2. Ніна Міняйло Соціально-економічні передумови формування організованої злочинності в Україні URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/08/31.pdf> (дата звернення 24.11.2021);
3. Олексій Баганець. Стан організованої злочинності та протидії їй на території України за 2020 рік (в порівнянні зі статистичними даними за 2016-2019 роки) URL: <http://www.baganets.com/blogs-baganets/stan-organ-zovano-zlochinnost-ta-protid-.html> (дата звернення 24.11.2021);
4. Єфімов В.В. Дещо про відшкодування збитків від кримінальних правопорушень в агропромисловому комплексі України / Актуальні проблеми кримінального процесу та криміналістики: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 29 жовт. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. ; Ташкент. держ. юрид. ун-т. – Харків : ХНУВС, 2021. – С. 137-139.

Єфімова Інна Веніамінівна

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правоохоронної діяльності та кримінально-правових дисциплін Університету митної справи та фінансів

ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ В МИТНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Підвищення рівня тяжких та особливо тяжких злочинів, які вчинено у складі організованих груп і злочинних організацій, зокрема із застосуванням вогнепальної зброї, установлення корумпованих відносин між посадовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування та криміналітетом, використання неконкурентних методів у фінансово-господарській діяльності підприємств усіх напрямів господарювання, у тому числі зовнішньоекономічної діяльності (митна сфера) негативно впливає на економічне зростання та пов'язаний з ним суспільний розвиток України [1].

У сучасній господарській системі України зберігається тенденція щодо зростання рівня порушення митних правил, ввезення та вивезення контрабандних товарів, тим самим створюється реальна загроза національній митній безпеці держави в цілому. Особливу небезпеку представляє контрабандне ввезення та вивезення таких предметів, як наркотичні засоби, зброя, сигарети, культурні цінності, тому що виникли високоорганізовані транснаціональні ринки, пов'язані з контрабандою цих товарів [3].

На державному рівні відбулись відповідні рішення щодо протидії вказаним вище кримінальним правопорушенням. З метою забезпечення